

15.10.2001

272/4/00

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Esittelijä Anu Rita

TUTKINTAVANGIN TURVAAMISTOIMENPITEEN AIHEELLISUUDEN PÄIVITTÄINEN ARVIOINTI

1 KANTELU

A arvostelee 30.1.2000 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Kuopion lääninvankilan menettelyä. A kertoo joutuneensa tutkintavankina esittämiensä mielipiteiden vuoksi eristysosastolle viideksi vuorokaudeksi. A katsoo, että hänen eristämisensä on ollut perusteeton.

2 SELVITYS

Kuopion lääninvankilan johtaja, apulaisjohtaja ja asunto-osaston johtava ylivartija antoivat kantelun johdosta selvityksen ja oikeusministeriön vankeinhoito-osasto antoi lausunnon. Selvitykset ja lausunto ovat kantelupäätöksen liitteenä.

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumat

A on siirretty eristysosastolle torstaina 13.1.2000 kello 11.55. Hänet on sijoitettu takaisin asunto-osastolle maanantaina 17.1.2000 kello 14.10.

A kertoo esittäneensä ylivartijalle halveksivansa erästä Kuopion lääninvankilaan sijoitettua seksuaalirikoksiin syyllistynyttä henkilöä. A:n mukaan hän ei ollut koskaan edes nähnyt tätä henkilöä, eikä kyseinen henkilö edelleenkään kiinnosta häntä. A katsoo, että kyseessä on ollut pelkkä mielipiteen ilmaus, jonka tulee olla vangillekin sallittu.

Kuopion lääninvankilan selvityksen mukaan A on äänekkäästi ja julkisesti osoittanut mieltään erästä tutkintavankia kohtaan tämän rikoksen johdosta. Noin puoli tuntia tämän jälkeen apulaisjohtaja on käynyt A:n sellissä keskustelemassa hänen kanssaan asiasta. Selvityksen mukaan A on edelleen ollut erittäin aggressiivinen ja uhkaileva sekä sanonut vielä näyttävänsä seksuaalirikollisille. Apulaisjohtaja on käynyt myös seuraavana päivänä tapaamassa A:ta hänen siirtämisekseen pois eristyksestä. Apulaisjohtajan mukaan A:n käytös on edelleen ollut niin aggressiivista ja uhkaavaa, että eristämistä päätettiin jatkaa viikonlopun yli. Myös johtaja on tavannut A:n ja päätenyt samaan lopputulokseen.

A:n käyttäytymisen on katsottu aiheuttaneen vaaraa laitosturvallisuudelle. Erityisesti Kuopion lääninvankilassa käynnissä olleen seksuaalirikoksista tuomittujen toimintaohjelman vuoksi on kaikenlainen toisten vankien uhkailu, halveksinta ja väkivaltaan provosointi tullut estää. Tapahtuma-aikaan henkilökunnalla oli ollut tieto, että myös muihin kuin A:n tarkoittamaan vankiin oli kohdistettu vihamielistä ja uhkaavaa käyttäytymistä. Tämän vuoksi vankien toimintaa on tuolloin seurattu erityisen tarkasti.

3.2

Oikeudellinen arviointi

3.2.1

Oikeusohjeet

Oikeusohjeet käyvät ilmi oikeusministeriön vankeinhoito-osaston lausunnosta.

3.2.2

Kannanotto

Hyväksyn Kuopion lääninvankilan ja oikeusministeriön vankeinhoito-osaston näkemyksen, jonka mukaan A:n käytös on selvityksestä ilmenevissä olosuhteissa ollut uhka laitosjärjestykselle. Näin ollen on ollut perusteltua ryhtyä A:han kohdistuviin toimenpiteisiin laitosjärjestyksen säilyttämiseksi.

Tutkintavangille määrättävät oikeuksien rajoitukset ovat luonteeltaan turvaamistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on järjestyksen säilyttäminen tai sen palauttaminen ja häiriön toistumisen estäminen. Tutkintavangin vapautta on rajoitettava vain siinä määrin kuin järjestyksen säilyttäminen edellyttää. Turvaamistoimenpide on suhteutettava järjestystä vaarantavan teon vakavuuteen ja sen laitosjärjestykselle aiheuttamaan uhkaan. Eristysosastolle sijoittamista tulisi käyttää vain, jos muut keinot eivät ole tarkoituksenmukaisia tai riittäviä, eikä sitä pidä jatkaa pidempään kuin on välttämätöntä.

Jälkikäteen ja tuntematta tarkemmin Kuopion lääninvankilan tuolloisia olosuhteita on vaikea arvioida, olisiko tilanne ollut rauhoitettavissa eristysosastolle siirtämistä lievemmillä toimenpiteillä. Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella Kuopion lääninvankilan ei kuitenkaan voida osoittaa menetelleen A:n eristysosastolle siirtämisen osalta lainvastaisesti.

Selvityksen mukaan A:n käytös on vielä perjantaina ollut niin uhkaavaa, että on arvioitu aiheelliseksi pitää hänet eristysosastolla yli viikonlopun. Tällaisen arvion oikeellisuutta on vaikea jälkikäteen arvioida. Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella ei voida osoittaa A:ta säilytetyn eristysosastolla pidempään kuin on ollut tarpeen.

Vaikka saatu selvitys ei osoita, että asiassa olisi menetelty lainvastaisesti, huomiotani on kuitenkin kiinnittänyt se, että tilannetta ei ymmärtäkseni lainkaan arvioitu viikonlopun aikana. Ottaen huomioon sen, ettei turvaamistoimenpidettä pidä jatkaa kauempaa kuin on välttämätöntä, ja kun kyseessä on ollut näinkin ankara toimenpide, olisi mielestäni ollut parempi arvioida A:n eristysosastolle sijoittamisen tarpeellisuutta päivittäin.

3.3

Toimenpiteet

Saatan edellä mainitun käsitykseni turvaamistoimenpiteen aiheellisuuden päivittäisestä arvioinnista Kuopion vankilan (aiemmin Kuopion lääninvankila) johtajan ja rikosseuraamusviraston (aiemmin oikeusministeriön vankeinhoito-osasto) tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedoksi Kuopion vankilan johtajalle ja rikosseuraamusvirastolle.